

כ ל פ י ה ה ח ו ז ר י ם ב ת ש ו ב ה

מקניב לאור חוקש עסקו לקנים קאו
 לאשים קנינים קצרים עקה הם קנקנים
 — נקוי קנאם לקנינים עור זה קנא
 קנקנים בקר קנים קחקה קנקנים
 קנאנו: קנאם בקלי קנקנים קניני קנאנו הם
 קנקנים קני גם קנקנים קנאנו קנקני
 (קנקנים קנינו)

שהם למלים מלחמה, הבוסה, הרוני
 הרעשה ונצחון. למתעפתאום פסקו
 ההבחנות הדקות בשערות סדוקות,
 שמשבילים היו מבזינים. בין דת זרלי
 ניוזיות, בין אמונה שבלב ומצוות מע
 שיות, בין אל מוזש, שיש לו דמות
 הגוף, המכנים בוקר בוקר את מנת
 הפינסה לכל בית, לבין אל עליון, שורש
 היקום ונשמתו. בגתאחת הוציאו מן
 הנרחיק אינו נובלתאמונה ותחליף של
 דת, שאין בהם לא מן הציור הדתי של
 שלומי אמוני ישראל ואף לא מן המור
 שג המושכל של פילוסופים, אלא הם מין
 תערוכת של רשמיותקת. עמומים, אמר
 נתיחכל ובלומסחיים של אנואיסטים,
 המוכנים לאהזו בכל דבר ובלכר להנצל
 מדינו של פורענות המתרנשת או הער
 מדת להתרנש עליהם. הדת נעשתה אצלם
 כמין סקלט שמתקנים עכשיו בכל בית
 או כעין מסכתאנו, שגם בפניהם הם
 עומדים בדחילוורחיו ככפני אמצעי
 מסתורין. ודאי, לא כל המאמינים החדר
 שים האלה הם מעיד אחד. זהו קהל
 סגור של תמימים, נואשים, כסילים,
 סנוכים ואפילו צניקים. אולם הצד
 השוה שבהם שכולם נטפלו בשעה זו
 לדת, מתנבאים בסנונה, מבקשים הימ
 נה נעמיים ופוקק, ונעשים זיפנים
 מדעת או שלא מדעת.
 אין הכוונה כאן לעלול בסוגיא של
 הדת, המאמינים והחזירייםבתשובה.

אולם אין ספק, שגם כבודה של הדת
 ונס כבודו של תופשיהדעה סתייכים
 תשומתלב לתנועת ה"מתדותיים",
 שנתעוררה עכשיו, הואיל והיא עשויה
 ליהפך ספור של להלוחים ותעוועים.
 כל אמונה, וגם האמונה הדתית,
 היא בשרון מיוחד. נכונה מין: חוש
 מיוחד, וככל כשרון וחוש זקוק גם
 הלה לטיפוח ולחידוד. היות דתי קרי
 זה מין נטיה, שאינה נקנית פנין
 מלאכותי. לפיכך יש יתרון למאמין,
 שאמונתו הוטבעה בו מלידה ופנתחה
 ע"י תורו ומוריו, גם מאמין כזה אינו
 המיר שלם בלבבו ומצויות בו נליוות
 ותולעו ספק, הטיות והרהורים; אולם
 הוא ניזון מאוצר גדול שלא במהרה
 יתרוקן. כנגד כל אסיומן אחד של
 ספק יש לו גושיוחב של אמינה, המשד
 מש לו מעין קופת כיסוי, ואעפ"כ
 אילו ניתן לגן לערוך סטטיסטיקה מדוק
 דקת בספורה זו של אמונה, המסורה
 כולה למצפוני הלב, וראי שהינו נובחים
 לדעת כמה מועטים בעלי אמונה תמימים
 וישירים אפילו בקרב אלה, הנראים
 בשלמים עם עצמם. אולם הללי, האמונים
 משחר טל ילדותם על אמונה, מצוינים
 במידות, בהרגלים, באדנותותיים ובהלכי
 רוה, שהם נופם מסכת ערכין, המשמרים
 איזה נתיב עולם קדמון ומשפיעים על
 האדם וחיוו על פי דרכם. איש דתי

אמיתי מעורר כבוד ויקר, ככל אמן
 היוצר סתוך נפשו.
 מה שאין כן המתניידים הסודרניים.
 אמנם, יצויר אדם, המגיע דוקא בימי
 הבונה לחיק האמונה הרנועת, אעפ"י
 שעד אותה שעה היה הפשי בדעותיו
 ומתרחק מן הדת, אלא שמאורע כזה או
 ננו שכית ביותר. הוא יותר מדי אינדי
 בידואלי משאפשר יהיה לתתו ענין להל
 ירחב, חרה אמיתית בתשובה אינה
 אלא תולדה של הורעוועת הנפש והתי
 נעשת מוטרי העולם הפרטי, היא מכבי
 שונו של היתיד. אם נבונה ההנהה, כי
 האמונה היא מין חוש מיוחד, אין זה
 כסובן מן הנמנע, שאותו חוש יהא
 שרוי בתרומה באחת מן השכבות החדר
 חונות של הנפש מבלי שבעליו ידע על
 כך, עד שאינו פורענות גדולה מעירה
 אותו משנתו ומוציאו לאור עולם. כדרך
 שקטסטרופה גיאולוגית עשויה לחשיף
 שפני טמנו אדמה, שהיו מכוסים דר
 רות במהשך, אולם דבר הלמד מענינו,
 שלא כל אדם מוכשר לכך; הזעזועים
 המפדים בניגודם — השלחה — לא נפלו
 בחלקו של כל חילק וכולק. התמורה
 תרשית הזאת, שבה מתחלפים עולמות
 ומשתנים ערכים, יק בני עליה זוכים
 לה. יהללו, אם זכו לכך, הריהם לפי
 עומק הרגשתי הלימי ברק והמזמי רעם
 יאינם מסוגלים להיות מטיפים כל עוסר.
 הם דוממים את הרממת ידליה שלאחר

הסער. שפתם מן ההכרח שתהיה עמוקה
 ולא מוכנת לרביסיהמזיבים. כל דיבור
 משלהם הוא תגבושת של הניות זכותית,
 שאין להם שם ותואר. להכרותיהם אין
 ביתאחיה, הואיל ואי אפשר לעשותן
 סיסמאות פורתות. הם תוהים תמיד על
 עצמם ועל דרכם ולא יתואר, שיתנשא
 להיות מורידרך לאחרים. מסתבר, שאי
 גם יכולים לגרום נחתדות לשלומי
 אמוני ישראל. אלה שקיבלו אמינתם
 בירושה ומקיימים תי"ג מצוות על דרך
 הפשט, מתיראים מפני אותם האנשים,
 שהגיעו בעקפיין כאלה אל האמת היר
 מיומית של הם. אבקהדרכים ודיותי
 המרחב ומסקיהנפתולים ממילים עליהם
 אימה. חוששים הם — כדון — כי לא
 רק זקנם לא יהיה לעולם נאה ומכני,
 כפי שניתן ליהודי מירי הבורא, אלא
 קנפם, קנקנותותם. משהו מן התכלין
 והרשרוש של התרבות התילוגית קלמי
 והביאו עמם גם אל תחנת חייהם החדר
 שה. על כן הם מותחים עליהם חשד.
 כל וחומר, שאנו גבוים מן תהפזה
 הדתית החדשה, שתהיה מסתופים
 המיואשים, הסנוכים ותסרו האופי,
 שעוד תמול שלשום נתפראו בשם "הש"
 שיום" או משכילים. מתוללתה של
 דתיות זו היא הפסיכוזה, התיקפת את
 דהיהעבע ומעמי הדם. בסוד של קפי
 צת הדרך הם מפטירים מיד פסוקי דת
 כדרך שקדם לכן נללה בפסוקי זולמיר,
 האקאל או מרבם. מהם נעשים לאלתר
 מנידרימשרים ומטיפים. אולם כלל זה
 יהא נקט כדרך: ראית אדם שהתחליף
 דעותיו ואורחחיו ונהפך עד מהרה
 לתעמלן ולנושא דברת של החשקפת
 החדשה — כדק אחיו! כי מי שקנת
 לו אינו הכרה חדשה ביסודי נפש ובגפי
 תלים פנימיים, אינו ניסה להציג אותה
 מיד לראויה או כמופת הראוי לחיקוי.
 אדם כזה יראת הרוממות תופפת עליו
 ודיבורו חסך.

שמים וארץ נודעו לעיני דורנו. הוא
 מרגיש עצמו מרומם. חתירה עמוקה נוד
 תיה חתה עולם הערכין שלו. הוא בולו
 פצוע וזכידם. על כן לא באימפלנית על
 גבי המכה ירמא, אפשר שאין כלל מרפא
 לפצע, אך יש להנהר מרפואותאליל.
 יקר לנו כל אדם המבקש דרכים חדשות
 ומיצאן או הבודק ישנות זדקס בחן.
 אולם עליבם אמונה וי שנקנית באמצע
 עזת האויסה מפני הרעשה אורחית או
 מפני אינו ירמישתית. כבוא איתיהחדר
 נעה ישוב ויטוש אותה, כדרך שהוא
 יטיש את המקלט. יש בכך בזיון לאמיר
 נה, בזיון לבית השימש האנושי, לחייה
 ולעתידי. מליכמה הכבר מנאים, אי אפשר
 שלא לאמיר: אין עשיו השופת
 מיתה את הדעת להרבה מידות ודיות,

חסינות ופליאות, אולם התשובה הר
 תית נאה לאנשי דת: אמונה אמיתית;
 לאחרים אין היא אלא תעודת ענינת
 זמירת עמועת. הניעוץ האלקי שבקרבנו,
 מעט התבונה שבסוחנו, אינו צריך
 להטרה. גם עשיו או חייבים לשמור
 מפני רוחות סבלות.
 ישראל בתן